

LEGISLATIVA PRO VYUČUJÍCÍ NÁBOŽENSTVÍ ¹

Výuka předmětu náboženství se ve školách řídí především těmito legislativními předpisy:

- Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a ve znění pozdějších předpisů (poslední novela je účinná od 15. 2. 2019), **§ 15**
- Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, **§ 3, 4, 14 (22) a 32**
- Zákon č. 17/2006 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností, **§7, odst. 1, písm. a)**
- Vyhláška 256/2012 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, kterou se mění Vyhláška 48/2005 Sb., **§15 a 16**
- Školní vzdělávací program dané školy

ZÁKON 561/2004 SB., O PŘEDŠKOLNÍM, ZÁKLADNÍM, STŘEDNÍM, VYŠŠÍM ODBORNÉM A JINÉM VZDĚLÁVÁNÍ (ŠKOLSKÝ ZÁKON)

§ 15

Vyučování náboženství

(1) Ve školách lze v souladu se zásadami a cíli vzdělávání podle § 2 vyučovat náboženství. Náboženství mohou vyučovat registrované církve nebo náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno zvláštní právo vyučovat náboženství ve státních školách, a to i společně na základě jejich písemné dohody.

(2) V základních a středních školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí se vyučuje náboženství jako nepovinný předmět, pokud se k předmětu náboženství uskutečňovanému danou církví nebo náboženskou společností přihlásí ve školním roce alespoň 7 žáků školy. K vyučování náboženství lze spojovat žáky z několika ročníků jedné školy nebo více škol, nejvýše však do počtu 30 žáků ve třídě. Spojovat žáky z více škol k vyučování náboženství lze na základě smlouvy mezi příslušnými školami, která upraví rovněž úhradu nákladů spojených s tímto vyučováním.

(3) Vyučovat náboženství může v základním pracovněprávním vztahu k právnické osobě, která vykonává činnost dané školy, pověřený zástupce církve nebo náboženské společnosti, který splňuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka podle zvláštního právního předpisu. Pověření vydává statutární orgán církve nebo náboženské společnosti, v případě římskokatolické církve statutární orgán příslušného biskupství.

¹ Aktualizováno 5. 11. 2020.

KOMENTÁŘ KPC

Pokud o výuku Náboženství projeví zájem 6 a méně dětí (na celé škole), mají statutární orgán římskokatolické farnosti (farář) a ředitel školy následující možnosti.

- a) Náboženství je ve škole vyučováno jako **zájmový útvar** („kroužek“), který je realizován pod záštitou školy ve stejném organizačním režimu jako jiné kroužky.
- b) **Římskokatolická farnost uzavře se školou smlouvu o výpůjčce prostor**. Výuka tak probíhá naprosto odděleně od chodu školy, vyučující neuzavírá další smlouvu se školou a jeho činnost není školou placená.

Smlouvu o výpůjčce prostor podepisuje statutární zástupce farnosti (farář nebo administrátor), nikoli vyučující.

Na pojištění odpovědnosti za škody a na pojištění majetku je uzavřena pro farnosti ostravsko-opavské diecéze pojistná smlouva mezi Biskupstvím ostravsko-opavským a společností UNIQA pojišťovna, a.s.

Pokud na výuku náboženství docházejí do školy žáci sousední školy, měli by **ředitelé mezi sebou uzavřít smlouvu o podmínkách spojování žáků různých škol k výuce** (srov. §15, odst. 2).

- c) V některých případech lze se zřizovatelem školy **jednat o výjimce** podle § 161 a 162 zákona č. 561/2004 Sb., aby bylo náboženství vyučováno jako **nepovinný předmět** (financovaný podle rozpisu finančních prostředků pro školu, příp. z rezerv příslušného krajského úřadu).
- d) Výuka náboženství je **realizována na faře**.

Pozn.: Další podmínkou realizace výuky náboženství je zařazení tohoto nepovinného předmětu do školního vzdělávacího programu. Vyučující tedy odevzdá řediteli školy předmětovou osnovu pro ŠVP. Může ji zpracovat sám, nebo ji lze stáhnout na [této adrese](#).

Komentář k odst. 3) § 15

Vyučující náboženství musí být v pracovněprávním vztahu ke škole. To znamená, že nelze náboženství vyučovat v rámci dobrovolnictví, tj. bez nároku na mzdu, plat nebo odměnu.

Pracovněprávní vztah se neřeší, jestliže má farnost se školou uzavřenou smlouvu o výpůjčce prostor.

Druhy pracovněprávního vztahu:

- a) **Pracovní smlouva** (např. v případech, že vyučující ve škole vyučuje další předměty. Výuka náboženství je pak součástí jeho pracovního úvazku).
- b) **Dohoda o provedení práce** (příp. Dohoda o pracovní činnosti)

Pověřením církve pro laické vyučující je **kanonická mise**; kněží a jáhnové mají pověření uvedeno ve svém **jmenovacím dekretu**. Tyto dokumenty vyučující předkládají řediteli školy. **O kanonickou misi žádá pro vyučujícího statutární zástupce římskokatolické farnosti, na jejímž území výuka probíhá, prostřednictvím [elektronického systému](#)**. Kanonická mise je po vystavení odeslána jemu i příslušnému vyučujícímu. Platnost kanonické mise a podmínky jejího udělení stanoví Směrnice o udělování kanonických misí v ostravsko-opavské diecézi účinná od 1. 9. 2018 ([zde](#)).

**ZÁKON 563/2004 SB.,
O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ A VE ZNĚNÍ
POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ**

§ 3

Předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka

(1) *Pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo splňuje tyto předpoklady:*

- a) je plně způsobilý k právním úkonům,*
- b) má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává,*
- c) je bezúhonný,*
- d) je zdravotně způsobilý a*
- e) prokázal znalost českého jazyka, není-li dále stanoveno jinak.*

(2) *Posuzování předpokladu podle odstavce 1 písm. d) se řídí zvláštním právním předpisem (Směrnice Ministerstva zdravotnictví č. 49/1967 Věstníku Ministerstva zdravotnictví o posuzování zdravotní způsobilosti k práci (reg. 2/1968 Sb.), ve znění pozdějších předpisů.*

(3) *Uznávání odborné kvalifikace a splnění předpokladu bezúhonnosti a zdravotní způsobilosti u státních příslušníků členských států Evropské unie, případně jejich rodinných příslušníků, a státních příslušníků ostatních států, kteří jsou v členském nebo jiném státě oprávněni konat přímou pedagogickou činnost, se řídí zvláštními právními předpisy. (Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů).*

KOMENTÁŘ KPC

Škola požaduje po vyučujícím patřičné doklady, že splňuje předpoklady být pedagogickým pracovníkem (ad 1) – doklad o dosaženém vzdělání (vysokoškolský diplom- kopii), výpis z trestního rejstříku (ne starší než 3 měsíce), kanonickou misi nebo dekret (kopii), potvrzení o vstupní zdravotní prohlídce (škola by měla mít smluvního lékaře, který tyto prohlídky provádí; vstupní prohlídku si většinou hradí uchazeč o zaměstnání sám), příp. doklad o zkoušce z českého jazyka.

Pozn.: Někteří zaměstnavatelé proplácejí zpětně úhradu za vstupní prohlídku – je potřeba informovat se v dané škole. K provedení prohlídky smluvním lékařem je nutné mít **výpis ze zdravotní dokumentace** od svého obvodního lékaře (bývá většinou také zpoplatněn). Některé školy také povolují provedení prohlídky obvodním lékařem zaměstnance.

§ 4

Znalost českého jazyka

(1) Fyzická osoba, která získala **příslušnou odbornou kvalifikaci** stanovenou tímto zákonem **v jiném vyučovacím jazyce než českém**, je povinna prokázat znalost českého jazyka zkouškou, pokud není dále stanoveno jinak.

(2) **Zkoušku z českého jazyka lze vykonat** na vysoké škole v rámci programu celoživotního vzdělávání (Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů) nebo v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků nebo v jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky. (Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání – školský zákon).

Možnost jazykové zkoušky nabízí také Ostravská univerzita. Více informací najdete [zde](#).

(3) Zkouška nenahrazuje odbornou kvalifikaci k výuce českého jazyka na základních, středních a vyšších odborných školách.

(4) **Prokázání znalosti českého jazyka se nevyžaduje** u fyzické osoby,

- a) která bude působit ve škole s jiným vyučovacím jazykem než českým,
- b) která úspěšně vykonala maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury,
- c) která vyučuje cizí jazyk nebo konverzaci v cizím jazyce.

(5) Pedagogičtí pracovníci, kromě pedagogických pracovníků uvedených v § 6 a 7, mohou prokázat znalost českého jazyka předložením **dokladu o složení jazykové zkoušky v zahraničí**.

§ 14

Učitel náboženství

Učitel náboženství získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v **akreditovaném magisterském studijním programu**

- a) v oblasti teologických věd,
- b) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů náboženství, nebo
- c) v oblasti pedagogických nebo společenských věd a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů náboženství, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů náboženství.

KOMENTÁŘ KPC

Ze zákona vyplývá, že učitel náboženství musí mít magisterské vzdělání, pokud se na něj nevztahuje platná výjimka (§22 a §32).

Pokud se jedná o učitele, který získal magisterský titul z pedagogických věd v jiných oborech, platí bod c).

KPC BOO organizuje ve spolupráci s Teologickou fakultou Jihočeské univerzity program celoživotního vzdělávání Učitelství náboženství, kterým je splněna podmínka §14, písm. c).

§ 22

(6) Pedagogický pracovník, který vedle přímé pedagogické činnosti, pro kterou má odbornou kvalifikaci, vykonává také další přímou pedagogickou činnost v rámci druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě, pro kterou nemá odbornou kvalifikaci, splňuje pro pracovníprávní účely předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b).

KOMENTÁŘ KPC

Ředitel školy může zaměstnat nekvalifikovaného učitele náboženství v případě, že na dané škole učí jiný předmět, pro který odbornou kvalifikaci splňuje, a to v případě, že počet hodin, v nichž vyučuje předmět, pro který kvalifikaci splňuje, je vyšší, než počet hodin předmětu, pro který kvalifikován není.

Např. Učitel vystudoval na Pedagogické fakultě obor Učitelství pro 1. stupeň a vyučuje v 1. třídě. Pro doplnění úvazku vyučuje 3 hodiny náboženství.

§ 32

(1) Fyzická osoba, která nespňuje předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b), může vykonávat přímou pedagogickou činnost po dni nabytí účinnosti tohoto zákona

a) pokud ke dni účinnosti tohoto zákona dosáhla 50 let věku a dlouhodobým výkonem přímé pedagogické činnosti na příslušném druhu nebo typu školy nejméně po dobu 15 let prokázala schopnost výkonu požadované činnosti,

b) nejdéle po dobu deseti let, pokud v této době nezahájí studium, kterým potřebný předpoklad získá,

a toto studium úspěšně ukončí,

c) jestliže v době vzniku základního pracovníprávního vztahu neuskutečňovaly vysoké školy pro výuku odborných předmětů ve střední a vyšší odborné škole akreditovaný magisterský studijní program příslušného studijního oboru; v tomto případě se získáním nejvyššího dosažitelného vzdělání

v příslušném oboru považuje předpoklad odborné kvalifikace pro pracovníprávní účely za splněný, nebo

d) pokud ke dni 1. ledna 2015 dosáhla alespoň 55 let věku a pokud vykonávala přímou pedagogickou činnost na příslušném druhu školy nejméně po dobu 20 let.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na psychologa.

KOMENTÁŘ KPC

Ředitel školy může zaměstnat na **nezbytně nutnou dobu** pedagogického pracovníka, který nesplňuje podmínky odborné kvalifikace, pokud **prokazatelně nemůže zajistit výuku kvalifikovaným pedagogickým pracovníkem**.

OBSAH PŘEDMĚTU NÁBOŽENSTVÍ

Dle § 3 zákona 561/2004 Sb. se školy řídí Rámcovými vzdělávacími programy, které jsou na jednotlivých školách uskutečňovány jejich vlastními školními vzdělávacími programy. Ty pak obsahují učební osnovy s rozpracovanými obsahy jednotlivých vyučovacích předmětů.

Pro nepovinný předmět náboženství je tato učební osnova také zpracována – podle dokumentu OSNOVY K VÝUCE NÁBOŽENSKÉ VÝCHOVY ŘÍMSKOKATOLICKÉ CÍRKVE V 1. – 9. ROČNÍKU ZÁKLADNÍ ŠKOLY (pro nepovinný předmět náboženství v základních školách), schválilo MŠMT dne 2. 6. 2004 s platností od 1. 9. 2004 pod č. j. 20 924/2003-22, církevně schváleno na 49. plenárním zasedání České biskupské konference dne 9. 4. 2003.

Otec biskup František Václav Lobkowicz vyjádřil přání, aby se veškerá výuka náboženství na základních školách v naší diecézi řídila tímto dokumentem.

Zpracovanou předmětovou osnovu předmětu Náboženství najdete [zde](#).

HODNOCENÍ PŘEDMĚTU

1. **Hodnocení nepovinných předmětů**, tedy i náboženství, se řídí vyhláškou 256/2012 (§ 15). Může být buď slovní podle § 15 odst. 2 vyhlášky, nebo klasifikačním stupněm podle § 15 odst. 3 vyhlášky (1 - výborný až 5 - nedostatečný) nebo klasifikačním stupněm doplněným o slovní hodnocení podle § 15 odst. 5 vyhlášky.
2. Dle vyhlášky 256/2012 (§ 16) není **zájmový útvar** (kroužek) hodnocen na vysvědčení.

Pozn.: Ve formulářích vysvědčení, které jsou v souladu s koncepcí RVP, již kolonka Nepovinný předmět není obsažena.

V případě, že se ocitnete v nové pracovněprávní situaci, můžete svou situaci konzultovat s pracovníci KPC (Kontakt: Mgr. Markéta Korpasová, e-mail: mkorpasova@doz.cz)